

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

joku muu

Vastaajatahon virallinen nimi

Attendo Suomi Oy

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Juha Ojala

Lakimies

Viranomaisille: Lausunтовastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

-

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

-

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

-

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

-

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

ei kantaa

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

ei pääosin

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

ei pääosin

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

kyllä

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

ei

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei pääosin

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

ei pääosin

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei pääosin

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei kantaa

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Attendon lausunnon pykäläkohtaiset huomiot ja muutosehdotukset koskevat sote-järjestämislain 8, 12, 23 ja 40 §:iä kokonaisuutena:

Sote-maakunnille ollaan siirtämässä velvollisuus järjestää alueensa asukkaille heidän kannaltaan hyvin tärkeät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Maakuntien kykyyn suoriutua tästä tehtävästä siis luotetaan. Tämän velvoitteen hoitaminen mahdollisimman hyvin edellyttää, että maakunnilla on asianmukaiset mahdollisuudet valita, millä tavalla ne järjestämisvastuunsa kantavat. Nähdäksemme lakiluonnos osoittaa, että todellinen usko maakunnan kykyyn itse päättää sen järjestämisvastuulla olevien palveluiden tuottamisesta puuttuu kokonaan. Lakiluonnoksessa maakunnan kädet sidotaan etukäteen tavalla, joka estää maakuntaa järjestämästä vastuullaan olevat palvelut tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Ehdotetun sote-järjestämislain (8 ja 12 §) mukaan sote-maakunnalla olisi oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palveluntuotanto. Lakiesityksessä on todettu muun muassa, että oman tuotannon tulee olla riittävän laajaa sekä osaamisen puolesta kattavaa, jotta sote-maakunta kykenee omaa palvelutuotantoaan sopeuttamalla huolehtimaan palvelujen tarjoamisesta myös häiriötilanteissa (esim. yksityisen palveluntuottajan konkurssi).

Ehdotetun sote-järjestämislain 23 §:ssä on esitetty, että sosiaali- ja terveysministeriö neuvottelee erikseen kunkin sote-maakunnan kanssa vuosittain sote-maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien toteuttamisesta. Neuvottelujen tarkoituksena on muun muassa ohjata sote-maakuntaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä sekä seurata ja arvioida sote-maakunnan järjestämisvastuun toteutumista. Neuvotteluissa sovitaan sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen tavoitteista sekä niitä tukevista toimenpiteistä. Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö voivat tarvittaessa antaa sote-maakunnalle toimenpide-ehdotuksia.

Ehdotetun sote-järjestämislain 40 §:ssä on esitetty, että valvontaviranomaiset (aluehallintovirastot ja Valvira) valvovat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen ja palvelurakenteen lainmukaisuutta ja antavat valvontaan liittyvää ohjausta. Ehdotettu säännös on epäselvä erityisesti siksi, että palvelurakennetta ei ole määritelty tai selvennetty lakiesityksessä (eikä ko. termiä käytetä missään muualla kuin 40 §:ssä). Epäselväksi jää muun muassa se, onko valvontaviranomaisilla oikeus ja velvollisuus valvoa myös sote-maakunnan oman palvelutuotannon riittävyttä. Myös on epäselvää, mikä olisi tällöin sosiaali- ja terveysministeriön ohjausvallan suhde valvontaviranomaisten ohjausvaltaan asiassa.

Pitää varmasti paikkansa, että sote-maakunnalla on syytä olla myös omaa palvelutuotantoa. Attendo kuitenkin katsoo, että sote-maakunnalla tulee olla itsenäinen valta päättää palvelustrategiastaan,

kuten siitä, mikä on kulloinkin riittävä määrä omaa palvelutuotantoa. Sote-maakunnalla tulee olla oikeus päättää, mitä palveluja ja miten paljon se ulkoistaa yksityisille palveluntuottajille. Sote-maakunnan itsenäinen päätäntävalta tulisi yksiselitteisesti todeta sote-järjestämislaissa. Ministeriöiden sote-maakunnille antama ohjaus ja toimenpide-ehdotukset eivät saa tältä osin olla sote-maakuntia velvoittavia. Valvontaviranomaisten valvontatehtävien tulee keskittyä siihen, että tarjotut palvelut (palvelurakenne) ovat oikeassa suhteessa asiakkaiden palvelutarpeeseen – siitä riippumatta, onko palvelut sote-maakunnan itse tuottamia vai yksityisten palveluntuottajien ostopalveluina tuottamia. Sote-maakunnan valitseman palvelujen tuottamistavan (oma tuotanto vai ulkoistus) valvominen ei toisin sanoen tule kuulua valvontaviranomaisten tehtäviin.

Yksityisen sektorin tarjoamat palvelut ovat tärkeä osa sosiaalipalvelujen tuotantoa ja soveltuvat luonteensa vuoksi hyvin ostopalveluna tuotettavaksi. Yksityisten palveluntuottajien ja kuntien/kuntayhtymien välillä on jo nykyisin tehty tuhansia ostopalvelusopimuksia sosiaalipalveluista. Monessa tapauksessa varsin vähäinenkin määrä omaa palvelutuotantoa on riittävä. Esimerkiksi Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden (Eksote) on päättänyt 22.8.2018, että tehostetun palveluasumisen tuotantoa voidaan ulkoistaa 75 %, jolloin riittävän oman tuotannon määrä on 25 %: ”Ulkoistamisen vaihtoehdoksi esitetään valittavaksi vaihtoehtoa 1, jossa tehostettua palveluasumista ulkoistetaan nykyisestä määrästä enintään 75 %” (ks. Eksoten ikääntyneiden asumispalvelujen ulkoistamisstrategia 17.8.2018 ja Eksoten hallituksen kokouksen pöytäkirja 22.8.2018.). Eräillä toimialoilla, kuten lastensuojelussa ja mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa, yksityisen sektorin osuus tuotannosta on jo tällä hetkellä erittäin suuri. Lastensuojelupalveluissa yksityisen sektorin osuus on monella alueella noin 80–90 % ja mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa jopa valtakunnallisesti noin 90 %.

On myös syytä ottaa huomioon, että yksityisen sektorin tuottamat palvelut koostuvat useimmiten usean yksityisen toimijan palvelutuotannosta, mikä on omiaan pienentämään mahdollisten häiriötilanteiden merkitystä ja riskiä sote-maakunnalle. Lakiesityksessä on mainittu esimerkkinä häiriötilanteesta yksityisen palveluntuottajan konkurssi. Yhtiön konkurssi tai jonkin yksikön toiminnan keskeytyminen ei ole todellisuudessa merkittävä riski. Tällaisessa tilanteessa palvelutuotannon resurssit, kuten henkilöstö, tilat ja laitteet olisivat joka tapauksessa jo valmiina ja palvelutuotantoa olisi mahdollista jatkaa välittömästi sote-maakunnan tai toisen yksityisen palveluntuottajan tuottamana, samoja resursseja käyttäen.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Sote-maakunnat on lainsäädännössä veloitettava julkistamaan oman tuotantonsa kustannukset avoimesti ja oma-aloitteisesti. Tällä hetkellä lainsäädännössä ei ole otettu tähän asiaan lainkaan kantaa. Oman tuotannon kustannusten julkistamisen myötä on mahdollista verrata sote-maakunnan oman tuotannon kustannuksia yksityisen palveluntuottajan kustannuksiin. Tämä mahdollistaa julkisen ja yksityisen sektorin hintojen vertailun ja siten aidon ja avoimen kilpailutilanteen sekä kannustaa sote-maakuntiakin hillitsemään omia kustannuksiaan.

Attendon kokemuksen mukaan tilanne on tällä hetkellä se, että kunnat/kuntayhtymät eivät useinkaan tiedä (ainakaan tarkasti), kuinka paljon heidän oma tuotantonsa maksaa tai ainakaan tietoa ei jaeta avoimesti. Osa kunnista/kuntayhtymistä ei ole edes tehnyt tarkkoja laskelmia

kustannuksista. Lisäksi monella kuntayhtymällä on yhteisiä kustannuksia (ns. sisäinen vyörytys), joita ei ole tarkemmin eritelty ja jotka siirretään yksikkökohtaisiin kustannuslaskelmiin. Nämä sisäiset vyörytykset voivat olla jopa noin 5–15 % yksikön kokonaiskustannuksista. Laskelmat eivät ole läpinäkyviä tai luotettavia.

Ensinnäkin kuntien/kuntayhtymien kustannuslaskelmien puutteen tai epäselvyyksien vuoksi kuntien/kuntayhtymien päätöksentekijät eivät pysty vertailemaan hintoja ja päätösten taloudellisia vaikutuksia – joko ollenkaan tai ainakaan luotettavasti. Tämä on omiaan aiheuttamaan lisäkustannuksia ja väärän tiedon pohjalta tehtyjä päätöksiä. Mikäli päättäjillä olisi selkeät ja luotettavat hintojen vertailutiedot käytettävissä, päätöksenteko olisi faktapohjaista. Näin myös kustannuksia voitaisiin hillitä.

Toiseksi, kun oman tuotannon ja yksityisen palveluntuottajien kustannusrakenteet ovat tiedossa, julkinen sektori saa käytännön työvälineitä kilpailutusta varten. Kustannuslaskelmien avulla voidaan esimerkiksi asettaa minimihintataso, jonka alle tarjoushintaa ei voi asettaa. Tällä pystytään varmistamaan, etteivät yksityiset palveluntuottajat tarjoa palvelua hinnalla, joka ei anna realistisia mahdollisuuksia tuottaa palvelua kannattavasti, kun ottaa esimerkiksi huomioon henkilöstömitoitustarpeet.

Kolmanneksi kuntien/kuntayhtymien on mahdotonta tehostaa omaa tuotantoaan, jos ei ole selkeästi tiedossa, mistä kustannukset koostuvat. Mikäli kunnilla/kuntayhtymillä olisi selkeät ja luotettavat tiedot oman tuotannon yksikkökohtaisista hinnoista, sen olisi mahdollista tehostaa omaa tuotantoaan. Myös näin voitaisiin hillitä kustannuksia.

Neljänneksi oman tuotannon kustannusten läpinäkyvyydellä julkisen ja yksityisen sektorin yhdenvertaisuus toteutuisi paremmin. Yksityisen sektorin yksikkökohtaiset myyntihinnat ja -volyymit ovat julkista tietoa, joten myös julkisen sektorin kustannusten tulisi olla läpinäkyviä yksikkökohtaisesti. Julkisten kustannustietojen myötä ulkopuolisten, kuten palvelujen käyttäjien ja kunnan asukkaiden, olisi muutoinkin mahdollista kriittisesti ja objektiivisesti arvioida kustannusten asianmukaisuutta.

Esimerkiksi Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä (PHHYKY) on avoimesti julkistanut oman tuotantonsa kustannukset yksikkökohtaisesti vuosina 2019 ja 2020. PHHYKY:n tuottamana ikäihmisten tehostetun palveluasumisen hinta on vuonna 2020 keskimäärin 134 e/vrk, kun taas yksityiseltä palveluntuottajalta ostettuna vertailukelpoinen hinta on keskimäärin 114 e/vrk (julkisten sektorin alv-palautus huomioon otettuna). PHHYKY:n hinnat ja hintavertailu esitetään tarkemmin Attendon erillisen lausuntoasiakirjan (pdf) liitteessä 1. Tässä tapauksessa julkisen ja yksityisen sektorin hintaero on noin 20 e/vrk (17 %). Tämä on yleisemminkin tyypillinen hintaero ja linjassa STM:n ja Kuntaliiton julkaisemien tilastojen kanssa. Julkinen sektori tuottaa vuodessa noin 9 miljoonaa vuorokautta ympärivuorokautista palveluasumista, joten tämän hintaeron perusteella

julkisella sektorilla on ympärivuorokautisen palveluasumisen tuottamisessa säästöpotentiaalia valtakunnallisesti noin 180 miljoonaa euroa vuodessa (20 x 9.000.000).

Jotta hintoja voitaisiin vertailla edellä esitettyä esimerkkitapaustakin paremmin, tulisi kuntien/kuntayhtymien – ja jatkossa sote-maakuntien – julkaista omatoimisesti vielä tarkemmin yksikkökohtaiset kustannuksensa. Esimerkiksi yksikkökohtaisen tuloslaskelman avulla hintojen muodostumista olisi mahdollista tarkastella läpinäkyvästi. Tämän myötä myös päättävät tahot voisivat kiinnittää huomiota sellaisiin yksiköihin, joiden kustannukset ovat poikkeuksellisen suuret.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

ei kantaa

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

ei kantaa

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

ei kantaa

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

ei kantaa

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei kantaa

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei kantaa

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

ei

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei pääosin

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei pääosin

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä pääosin

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtiosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta 29 ja 30 §)?

kyllä pääosin

55. Ovatko valtiosuusstandardit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta)?

kyllä pääosin

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

kyllä pääosin

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Arvonlisäverolaki 130 a §: 5 prosentin laskennallinen palautus verottomista palveluista ja tavaroista on jäänyt ajastaan jälkeen alv-kantojen korottamisen myötä. Todellinen piilevä alv on tällä hetkellä noin 7–8 prosenttia. Avl 130 a §:n mukainen palautus tulisi nostaa 7 prosenttiin.

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

kyllä

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämistä vastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämistä vastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

kyllä

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

ei kantaa

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

ei

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

ei pääosin

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Attendo pyytää ottamaan huomioon, että julkisen sektorin palkkojen harmonisointi aiheuttaa painetta myös yksityiselle sektorille nostaa omia palkkojaan, mm. saadakseen jatkossa riittävästi työntekijöitä. Tätä ei ole tällä hetkellä otettu huomioon vaikutusten arvioinnissa. Konkreettisenä esimerkkinä mainittakoon, että Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän (PHHYKY) palkkaharmonisoinnissa Lahden kaupungin alueella työskentelevien lähihoitajien (ympäri vuorokautisen hoivan oma tuotanto) tehtäväkohtaista palkkaa on jo nostettu huomattavasti. Vastaavan suuruinen palkkojen korotus julkisella sektorilla aiheuttaa myös yksityisille palveluntuottajille paineen korottaa omia palkkojaan n. 3 %. Karkean arvion mukaan kustannukset nousisivat tällöin valtakunnallisesti n. 100 miljoonaa euroa vuodessa pelkästään sosiaalihuollon yksityisillä palveluntuottajilla.

80. Onko uudistuksen muutuskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

Lisäkustannukset palkkaharmonisaatiosta.

c) vuodesta 2025 alkaen?

Lisäkustannukset palkkaharmonisaatiosta.

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntaudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Attendo toimittaa erikseen avoimen lausunnon (pdf) liitteineen.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Ojala Juha
Attendo Suomi Oy